

Godbiter

Kort og godt om IT-produkter og -teknologier vi finner spesielt interessante – smått og stort, gratis eller kommersielt. Nykommere på markedet og produkter vi har testet eller evaluert blir prioritert i den forbindelse, ved siden av produkter relatert til artikler i denne eller tidligere utgaver.

Gentoo: Annerledes Linux

Vi har vært igjennom et tosifret antall Linux-distribusjoner i løpet av de siste 5 årene, og har i den forbindelse kunnet rapportere om både fremskritt og stagnasjon, skuffelser og overraskelser. Gentoo Linux, en relativ nykommer, føyer seg inn i rekken i den forstand at den byr på begge deler. Men Gentoo Linux er først og fremst annerledes, hvilket gjør den verdt å dvele litt ved.

Skreddersøm er nøkkelordet som mer enn noe beskriver produktet. Mens de fleste distribusjoner – med god grunn – fokuserer på enkel installasjon og å passe for flest mulig hardware-kombinasjoner, går Gentoo Linux motsatt vei. Den tilbyr skreddersøm til vår spesielle hardware-plattform nærmest til et vilkårlig nivå. Målsettingen er optimalisering. Linux har ord på seg for å være et effektivt system, og for å kunne kjøres på aldersstegne, ressursvake plattformer. Denne egenskapen er imidlertid blitt mindre synlig etterhvert som distribusjoner og installasjonsmekanismer er blitt generaliserte.

Gentoo Linux tar mye av kompleksiteten ut av det å skreddersy en installasjon for et gitt system. Videre tilbyr produktet å løse problemene som kommer i kjølvannet av slik skreddersøm: Tidkrevende og komplisert vedlikehold (oppdateringer). Automatiske mekanismer for å holde systemet oppdatert uten å gå på bekostning av skreddersømmen er inkludert – og fungerer. Det betyr blant annet utstrakt lokal kompilering av kildekode, hvilket er både tid- og ressurskrevende, men så lenge det skjer automatisk og kan styres utenom aktive bruksperioder, er problemet av beskjeden karakter.

Det ligger i kortene at Gentoo Linux ikke er for nybegynnere. Dette bør aldri være den første distribusjon noen setter tennene i. Videre er den heller ikke spesielt velegnet for klient-systemer – med mindre vi har et stort antall like systemer som kan dra nytte av én felles konfigurasjon. For tjenere derimot er det mye å hente – både fra selve skreddersømmen og fra de automatiske oppdateringsmekanismene. Og sist, men ikke minst: Gentoo Linux skiller seg positivt fra de fleste Linux-distribusjoner ved å ha ypperlig dokumentasjon, noe av det beste vi har sett fra noen Linux-distribusjon. [www.gentoo.org] [Se også kommentarer om Peanut Linux på side 29.]

Windows Services for Unix i ny tapping

I august 2002 (Mellvik-Rapporten nr. 97) foretok vi en grundig gjennomgang av Windows Services for Unix (SFU) versjon 3.0. Produktet representerte en milepel i kvalitetsmessig forstand: Tidligere utgaver hadde introdusert elementer av Unix-funksjonalitet og programmerings-kompatibilitet til Windows, mens versjon 3.0 gjorde Windows til et 'virtuelt' Unix-system. Grunnlaget for den store fremgangen var først og fremst å finne i Microsofts overtagelse av selskapet Interix og dets Unix-på-Windows teknologi. Kombinert med fri tilgang til intern kildekode og åpenbart store ressurser, hadde produktet flyttet seg fra kategorien 'skuldertrekning' til 'interessant'.

I analysen av versjon 3.0 stilte vi blant annet spørsmålet om hvorfor noen skulle være interessert i et slikt produkt. At det representerer en rask måte å gjøre

Unix/Linux-applikasjoner tilgjengelige under Windows på, er et faktum, men målgruppen er først og fremst systemadministratorer som allerede har ansvar for et betydelig Unix-miljø, og som anser Windows for å være en forstyrrelse. At dette forholdet i årenes løp stadig oftere er blitt motsatt, er heller ikke irrelevant i sammenhengen: SFU representerer store vedlikeholds-, utviklings- og tilpassingskostnader for Microsoft, og om det var vanskelig å se mulighetene for at disse utgiftene skal kunne betale seg i 2002, er forholdet enda verre i dag.

Den mest sannsynlige årsaken til satsingen på høy og voksende Unix-kompatibilitet er – i dag som tidligere – kontraktuelle forpliktelser overfor store kunder. På slutten av 90-tallet (og i noen tilfeller fortsatt) forlangte de fleste offentlige innkjøpsavtaler i USA at anskaffede operativsystemer skulle være POSIX-kompatibilitet,¹⁰ et krav Microsoft på den tiden vanskelig kunne tilfredsstille. Windows NT 4.0 inneholdt riktignok en såkalt POSIX COMPATIBILITY MODULE, men den tok seg best ut på papiret og hadde liten praktisk nytteverdi. SFU har fått orden på forholdet, og slike bindinger gir Microsofts satsing på Unix-kompatibilitet et skjær av fornuft, også i økonomisk forstand.

Versjon 3.5, som nylig kom på markedet, representerer ikke noe kvantesprang fremover slik 3.0 gjorde. Produktet, som kan lastes ned via Internettet og prøvekjøres gratis i 90 dager, inneholder for det første en lang rekke kvalitetsmessige forbedringer – typisk hastighet, effektivitet og kompatibilitet. For det andre – og vel så viktig – tar produktet vare på Windows 2003, hvis nye funksjonalitet hittil ikke har vært tilgjengelig i SFU. Mangelen har vært hemmende på flere områder, ikke minst på områder som synkronisering av brukerinformasjon og utnyttelse av klynge-funksjoner.

Videre registrerer vi at SFU – fra versjon til versjon – forandrer karakter fra å være en emulator til å bli en integrert del av selve operativsystemet. Denne langsiktige forandringen er positiv på mange måter, og signaliserer blant annet at Windows modnes som operativsystem. Utfordringene med å emulere et Unix-miljø under Windows NT er innlysende for de fleste, og forandringene frem til Windows 2003 like så. Det ironiske i at Windows blir voksent gjennom å inkludere stadig mer funksjonalitet fra systemet som skulle utkonkurreres, går hus forbi for en generasjon som aldri har erfart hvordan operativsystemer fungerte før Windows kom på banen.

Vår praktiske bruk av SFU 3.5 har demonstrert en rekke av forbedringene Microsoft legger vekt på, ved siden av å understreke det paradoksale i bruken av åpen kode fra en organisasjon som på det sterkeste tar avstand fra alt som har med Open Source å gjøre. Store deler – kanskje det meste – av koden i SFU er og blir Open Source. Gitt dette forholdet er det underlig at produktet holder fast ved en del utrangerte Unix-verktøy og -systemer som forlengst er erstattet av mer moderne og/eller sikrere Open Source varianter. Internett-tjenestene er et godt eksempel, som av både praktiske og sikkerhetsmessige årsaker burde ha vært byttet ut. I lys av Microsofts utfordringer og satsing på nettopp sikkerhet i disse dager, burde en slik forandring – som koster minimalt og har stor effekt – være en selvfølge.

¹⁰ POSIX står for PORTABLE OPERATING SYSTEM INTERFACE FOR UNIX og er en IEEE-standard som skal sikre kildekode-portabilitet på tvers av Unix- og Unix-lignende systemer.

Videre bærer produktet fortsatt sterkt preg av å være orientert mot det amerikanske markedet. Til tross for at internasjonalisering og støtte for nye tegnsett og kodingsflorerer på listen over forbedringer, forsøker produktet ikke å finne ut hvilken nasjonalitet vertssystemet har. Det antas fortsatt at verden er amerikansk, hvilket skaper unødig irritasjon og tidsforbruk i forbindelse med installasjonen – med søking etter dokumentasjon på hvordan norsk tegnsett kan aktiviseres i standardverktøy og filsystemer.

Slik kan vi fortsette – med en lang liste småting som forundrer oss fordi de så lett kunne ha vært bedre. De forandrer imidlertid ikke det generelt positive inntrykket vi fikk under gjennomgangen av 3.0 i 2002, og forbedringene i 3.5 er signifikante. For Unix/Linux-driftsmiljøer sørger SFU 3.5 for å gjøre Windows 2000 og 2003 til en del av samme miljø. De praktiske utfordringene kan sammenlignes med å integrere Mac OSX-baserte systemer. Så vil behov og lisensieringskostnader avgjøre hvilke plattformer som er optimale i ulike sammenhenger.

InboxMaster mot SPAM

Verktøy for SPAM-filtrering florerer. Det finnes hundrevis av dem – av høyst varierende kvalitet og ditto nedslagsfelt. De aller fleste er rettet direkte mot sluttbrukere, en kobling som vi tidligere har påpekt gjør oppgaven umulig. Kun unntaksvis dukker det opp varianter som skiller seg fra den grå massen, og desto mer interessant blir det når så faktisk skjer.

InboxMaster fra selskapet Secluda er et slikt eksempel, et unntak som bekrefter regelen. Produktet er egentlig en proxy, eller en 'gateway' som leverandøren velger å kalle det. Den plasseres utenfor epost-kontoret, som dermed kan være hva som helst. Mistenkelig epost plasseres i karantene, og blir gjort tilgjengelig for hver enkelt bruker – som får anledning til å si siste ord om hva som er SPAM eller ikke.

Så langt høres dette ut som minst et dusin andre produkter vi har vært i kontakt med det siste året. Her stopper imidlertid også likhetene, fordi InboxMaster har en helt annen grad av fleksibilitet enn konkurrentene. For eksempel kan epost som passerer nåløyet, videreformidles via valgfrie TCP-porter, hvilket bidrar til å heve sikkerheten rundt epost generelt. Videre er det et administrativt valg om og hvilke brukere som skal ha tilgang til karantene-postkassene. Å involvere brukerne er med andre ord en mulighet, ikke en nødvendighet. Dessuten, og her er en egenskap vi ofte har savnet i vår egen løsning, som er basert på Open Source verktøyet Postfix: Vi kan spesifisere unntaksregler fra kontrollen – basert på for eksempel at spesielle domener eller IP-adresser ikke skal kontrolleres, at de skal blokkeres eller eventuelt kontrolleres med egne regler. Fokuseringen på enkeltbrukere opprettholdes ved at hver og én kan reservere seg mot slike generelle regler.

Fleksibiliteten strekker seg også til hvilke feilmeldinger som returneres til senderen når en melding blir avvist. En nyttig, men lite sannferdig mulighet er å gi SPAM-avsenderen inntrykk av at mottakeren ikke finnes, selv om det i virkeligheten er en legitim postkasse. Dette er viktig både for å redusere gjentakelser og for å stoppe såkalt 'ADDRESS HARVESTING' – der meldingene ikke har noen annen misjon enn å finne hvilke adresser som ikke blir avvist.

Listen over interessante funksjoner fortsetter, og i motsetning til mange konkurrenter, forsøker ikke InboxMaster å fremstille seg som en alt-for-alle løsning. Tvert imot legges det vekt på samspill med klientbaserte verktøy. InboxMaster kan kjøres på Windows, Linux, Solaris og Mac OSX. Prisen er interessant – fra 25 til 40 USD per bruker avhengig av hvor mange det er snakk om. Administrasjonsgrensesnittet er nettleserbasert og tilbyr en lang rekke rapporter med ulik detaljeringsgrad.

Som vi påpeker i artikkelen om epost-arkitektur på side 9, er en epost-proxy ikke noe som er kjekt å ha, men en nødvendighet uansett miljø. Hvilke funksjoner vi legger vekt på i den forbindelse – utover de grunnleggende filtreringsmekanismene – er et spørsmål om behov og prioriteringer. I den forbindelse er InboxMaster definitivt verdt en vurdering. [www.secluda.com – evalueringsslisenser er tilgjengelige.]

MultiFrame: Tynne klienter på norsk

For noen år siden – før årtusenskiftet – snakket 'store' industriledere med store ord om tynne klienter. Larry Ellison, Scott McNealy og flere mente å ha oppskriften på hvordan verden skulle frigjøres fra jerngrepet fra erkerivalen Bill Gates og hans kumpaner. Tynne klienter var løsningen, og gamle PCer kunne gjenbrukes. Klientprisen skulle under USD 50.

Siden ble det – om ikke stille, så i alle fall roligere fra den kanten. Sun bidro gjennom sine mindre taktiske gyrasjoner til å støtte Microsofts kamp mot de samme tynne klientene – et forhold vi diskuterte i artikkelen "Hvordan Sun og Microsoft drepte den tynne klienten" (Mellvik-Rapporten nr. 108). Resten av historien er velkjent for de fleste, men drømmen om gjenbruk av eldre PC-utstyr har aldri blitt borte. Riktignok døde de tradisjonsrike X-terminalene ut mot slutten av 90-tallet, men både erfaringene og teknologien ble tatt med over til en ny generasjon tilpasset en Windows-dominant verden – med RDP (Windows Terminal Server) og ICA (Citrix MetaFrame) som sentrale komponenter. LTSP, Linux Terminal Server Project, som vi diskuterte i Mellvik-Rapporten nr. 110 (side 34/35), er et nærliggende eksempel.

Og nettopp LTSP er trolig utgangspunktet, idémessig og praktisk, for MultiFrame – et norsk produkt hvis praktiske målsetting er å tilgjengeliggjøre PCer av vilkårlig alder og kapasitet som 'tynne klienter'.¹¹ MultiFrame beskrives som et 'rammeverk for tynne klienter', og består av en samling tjenerbaserte verktøy for installasjon og vedlikehold av programvare på Intel-baserte PCer. Produktet, som er Linux-basert, kan håndtere de fleste PCer produsert etter 1995, og er utviklet av Linpro i samarbeid med Bravida.

Installasjon/konfigurasjon av en ny klient tar mindre enn 5 minutter, og gir en fullfunksjons (Linux-basert) klient med støtte for Microsoft RDP og Citrix ICA i tillegg til X11. Om klient-utstyret er aldri så 'fett', er klienten i logisk forstand tynn – og fullstendig fjernstyrt/fjernkonfigurert. Det gir blant annet immunitet mot virus og feilkonfigurasjoner fra brukernes side. Klienten er uavhengig av lokal disk, som gjerne kan fjernes for å redusere støy og energiforbruk.

¹¹ Siden en fullt bestykket PC aldri kan bli tynn i ordets egentlige forstand, ville 'halvfete klienter' være en riktigere betegnelse. Her er det imidlertid funksjon og resultat som er viktig, ikke graden av fedme. Derfor beholder vi for anledningen betegnelsen 'tynn'.

Miljøene som har tatt produktet i bruk, kan bekrefte at forventningene til lave kostnader blir innfridd. Besparelsene ligger like mye på drift/administrasjon som i gjenbruk av utstyr. Et spennende norsk initiativ fra en odde kombinasjon i det norske markedet. [www.multiframe.no] ■

Velkommen til Mellvik-biblioteket!

NY ÅRGANG TILGJENGELIG ON LINE!

Hele 2000-årgangen av Mellvik-Rapporten er nå tilgjengelig i on line biblioteket. Det betyr at 7 komplette årganger – 79 utgaver – er kun et museklikk unna. “En Sareptas krukke av unik, matnyttig og konsentrert fagkunnskap”, som en leser uttrykte det. En lett tilgjengelig, søkbar samling relevant fagstoff i PDF-format som benyttes av mellom 50 og 100 brukere hver eneste dag hele året!

I biblioteket finner du også referanser, kommentarer og pekere til utfyllende materiale i forbindelse med artikler og kommentarer i Mellvik-Rapporten. Den tekst-baserte søkemotoren gjør det lett å finne frem til temaer og referanser basert på uttrykk eller termer. Videre gir tjenesten anledning til å sende kommentarer, forslag og andre tilbakemeldinger, samt å bestille spesialrapporter eller nye abonnementer. Sist, men ikke minst oppdateres innholdsoversikten regelmessig med titler og temaer for artikler i fremtidige utgaver!

Referansesiden for herværende utgave finner du på Mellvik-Rapportens forside: <www.mellvik.no/mr/mr> – eller direkte på forsiden under ‘MR Referanser’.

Følg med, og la oss få høre dine meninger!

Ny årgang tilgjengelig!